

Effectieve aanpak geweld vraagt om aparte staatssecretaris'

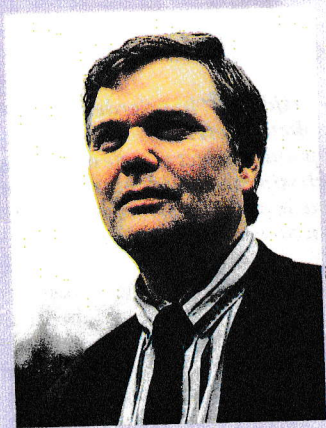
Jaap Spaans (50) uit Hoogeveen werkte ruim twintig jaar bij de politie en de Rijksverkeersinspectie. Enkele jaren geleden begon hij voor zichzelf als publicist en uitgever. Onlangs verscheen zijn vijfde boek "Een golf van geweld" over de toename van agressie en geweld in de maatschappij. 'Een enorm complex probleem, qua moeilijkheid en zwaarte te vergelijken met het vreemdelingenvraagstuk en de fileproblematiek. Daarom pleit ik voor het aanstellen van een coördinerend bewindspersoon - een aparte staatssecretaris bij Justitie - die zich exclusief gaat toeleggen op de aanpak van het geweld.'

Justitiekrant

De tijd is voorbij dat geweld alleen maar plaatsvond in de grote steden. Hier in Hoogeveen is het, verhoudingsgewijs, al net zo erg. Ontladingsgeweld, mensen die in elkaar geslagen worden, gebruik van steekwapens - minstens vijf, zes keer in de week is het raak. Vooral in en rond de uitgaansgelegenheden, maar ook in het winkelcentrum of in de wijken. Je kunt niet meer zeggen: het is niet mijn probleem, want in mijn omgeving heb ik er geen last van. Daarom heb ik mijn boekje bewust geschreven voor een brede doelgroep. Niet alleen voor mensen die beroepsmatig met het geweldsprobleem te maken hebben, maar ook bij-voorbeld voor ouders, leerkrachten en gewoon geïnteresseerde burgers. In de discussie over geweld bespeur ik veel emoties. Een daad van "zinneloos geweld" brengt heel wat

teweeg in de samenleving. Maar het is zo ambivalent. Jongeren die de ene week meelopen in een stille mars voor Meindert Tjoelker, gaan zich het weekend daarop zelf te buiten aan geweld. Aan de ene kant roepen jongeren om de doodstraf voor iemand die een ander doodschot of zwaar letsel toebrengt, maar aan de andere kant keren ze zich tegen de politie, als die ingrijpt om escalatie van een gewelddadig conflict te voorkomen.

Ook bij mijzelf bespeur ik een zekere ambivalentie. In mijn boek roep ik burgers op om niet aan de kant te blijven staan, maar waar mogelijk ook zelf hun steentje bij te dragen. Maar ik beschrijf ook een situatie waarin ik zelf niet ingrijp, terwijl ik mij erger aan het hinderlijke en provocerende gedrag van een stel jongeren bij

UITGESPROKEN

In deze rubriek komen buitenstaanders aan het woord die een uitgesproken mening hebben over een onderwerp op het terrein van Justitie.

enerzijds wil ik niet accepteren dat mensen die zich intimiderend en agressief gedragen het voor het zeggen krijgen, anderzijds is bekend dat geweld zich vaak bij uitstek richt tegen mensen die in zulk soort situaties ingrijpen, of willen bemiddelen. En bovendien: als de situatie onverhoopt escaleert en er komt geweld aan te pas, mag je blij zijn als je zelf niet wordt veroordeeld wegens geweldgebruik. Nederlandse rechters hebben toch wat meer moeite met een beroep op noodweer, of het spelen van eigen rechter dan hun collega's in de omringende landen. De afgelopen tijd zijn een paar portiers van discotheken vervolgd wegens mishandeling, omdat ze nogal hardhandig hadden ingegrepen bij een vechtpartij. En wat zie je nu: jongeren gaan de portiers tarten, omdat ze weten dat die zich wel drie keer zullen bedenken voor ze fysiek ingrijpen. Een portier wordt geacht de problemen communicatief op te lossen. Op zich een goede zaak, maar iemand die stijf staat van de alcohol en de pillen, die is nauwelijks meer aanspreekbaar, laat staan voor rede vatbaar. Ik vind dan ook dat mensen die in - dreigende - geweldssituaties bemiddelen of voor een ander in de bres springen beter beschermd moeten worden. Mijn voorkeur gaat uit naar een expliciet artikel in het Wetboek van Strafrecht. Op die manier ben je minder afhankelijk van het individuele oordeel van de rechter, die alleen over de huidige - ruime - wetstekst over noodweer beschikt.

Ook de politie moet betere mogelijkheden krijgen om effectief te kunnen optreden tegen geweld. Als oud-agent kan ik daarover meepraten. De wapens: ik voldoet niet altijd, maar naar je dienstpistool grijp je niet zo gauw - en al zeker niet in een menigte. Het gat tussen die twee is te groot. Ik zou graag zien dat de politie de beschikking krijgt over pepperspray, of over een soort vangnet waarmee je een gewelddadige verdachte vrij eenvoudig kunt overmeesteren. In de VS zijn daar succesvolle proeven mee gedaan.

Wat de vervolging van plegers van groepsgeweld betreft, denk ik dat het goed is om nog eens kritisch naar de wetgeving op dat punt te kijken. Nu is het nog zo dat in geval van zware mishandeling of doodslag heel gedetailleerd ontrafeld moet worden wat ieders individuele aandeel is geweest. Is dat te moeilijk, dan kun je het proberen met het wetsartikel over gezamenlijke openlijke geweldpleging. De bewijsvoering is dan eenvoudiger, maar de straffen vallen lager uit. Ik vind dat wie medeplichtig is aan doodslag sowieso een zware straf zou moeten krijgen - ook als je niet precies kunt vaststellen wie de beslissende klap of trap heeft uitgedeeld.

Qua complexiteit en zwaarte is de geweldsproblematiek te vergelijken met het asielvraagstuk of het fileprobleem. Niet alleen zijn de oorzaken heel uiteenlopend, ook zijn er heel veel verschillende instanties bij de aanpak ervan betrokken. Alleen al zeven ministeries, de gemeenten, politie, OM, allerlei lokale instellingen. Wat je ziet is dat er ontzettend veel initiatieven zijn, maar dat het ontbreekt aan een goede afstemming. De oprichting van het Landelijk Platform tegen Geweld op Straat is een goed initiatief, maar ik benijd de leden niet. Het zal een hele kluit worden om de competentiestrijd tussen al die betrokken departementen, organisaties en diensten in goede banen te leiden. Als je echt wilt komen tot een samenhangend, geïntegreerd beleid, dan moet je één coördinerend bewindspersoon met de aanpak van de geweldsproblematiek belasten. Zelf denk ik aan een aparte staatssecretaris bij Justitie. Dat departement gaat tenslotte over de relevante wetgeving en is verantwoordelijk voor de rechtspleging. Een halt toeroepen aan het geweld in de samenleving, lijkt mij dan ook typisch een taak voor Justitie. (ML)